

Гринюк Володимир Олексійович,
доктор юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри
кримінального процесу та криміналістики
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
(Київ, Україна)
e-mail: gva19740820@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-6340-0584

**РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ ВІКТОРА ЗАВТУРА
«ОСОБЛИВОСТІ ДОКАЗУВАННЯ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ
ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ
СЛІДЧИМ СУДДЕЮ ТА СУДОМ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА»***

Анотація. Монографія В. А. Завтура присвячена актуальним питанням кримінального процесуального доказування при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження слідчим суддею та судом.

Структурно рецензована робота складається з трьох розділів, які містять 11 підрозділів. Монографія може використовуватись для проведення подальших наукових розвідок у відповідній царині, в навчальному процесі викладачами та здобувачами вищої освіти, а також практичними працівниками під час здійснення кримінального провадження.

Монографія В. А. Завтура «Особливості доказування при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження слідчим суддею та судом: теорія і практика» цілком відповідає вимогам, що висуваються до наукових видань такого рівня, є актуальною та своєчасною науковою працею, яка розв'язує важливу наукову проблему, має високу теоретичну та практичну цінність.

Ключові поняття: кримінальне процесуальне доказування, заходи забезпечення кримінального провадження, запобіжні заходи, слідчий суддя, суд.

Hryniuk Volodymyr,
Doctor of Law, Associate Professor,
Head of the Department
of Criminal Proceedings and Criminalistics,
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Kyiv, Ukraine)
e-mail: gva19740820@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-6340-0584

**REVIEW ON THE MONOGRAPH BY VIKTOR ZAVTUR
«FEATURES OF PROVING IN THE APPLICATION OF MEASURES
TO ENSURE CRIMINAL PROCEEDINGS BY THE INVESTIGATING JUDGE
AND THE COURT: THEORY AND PRACTICE»**

Abstract. After the entry into force of the Criminal Procedure Code of Ukraine in 2012, the issues related to the application of measures to ensure criminal proceedings have received constant attention of the scientific community. This is explained by the fact that within the institution of measures to ensure criminal proceedings, the legislator has combined measures, the application of which is inevitably associated with coercion and a high degree of restriction of the rights and freedoms of individuals. The existing experience of enforcement of the relevant provisions of the CPC of Ukraine has demonstrated the imperfection of

* Завтур В. А. Особливості доказування при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження слідчим суддею та судом: теорія і практика : монографія. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 248 с.

the legal institution of measures to ensure, which creates a basis for the formation of ambiguous law enforcement practice.

Examination and resolution of requests to enforce measures to ensure criminal proceedings by the investigating judge is impossible without an active process of proof. In this regard, the doctrine required a scientific study of the implementation of key rules of criminal procedural proving during the examination of requests to enforce measures to ensure criminal proceedings by investigating judge and the court. V. Zavtur's monograph is response to this request.

Peer-reviewed work consists of three sections, which contain 11 subsections. The monograph can be successfully used for further scientific research in the relevant field, in the educational process by teachers and graduates, as well as practitioners in criminal proceedings.

Monograph of Zavtur V. A. «Features of proving in the application of measures to ensure criminal proceedings by the investigating judge and the court: theory and practice» fully meets the requirements for scientific publications of this level, is a relevant and timely scientific work that solves an important scientific problem. It has a high theoretical and practical value.

Key concepts: criminal procedural proof, measures to ensure criminal proceedings, measures of restraint, investigating judge, court.

DOI 10.32518/2617-4162-2021-1-180-182

Після набуття чинності Кримінальним процесуальним кодексом України 2012 року до проблематики, пов'язаної із застосуванням заходів забезпечення кримінального провадження, прикута постійна увага наукової спільноти. Це пояснюється тим, що в межах інституту заходів забезпечення кримінального провадження законодавцем поєднано заходи, застосування яких неодмінно пов'язано із примусом та високим ступенем обмеження прав і свобод осіб. Наявний досвід застосування відповідних норм КПК України продемонстрував недосконалість правового інституту заходів забезпечення, що створює підґрунтя для формування неоднозначної правозастосовної практики.

Розгляд і вирішення слідчим суддею клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження є неможливим без активного процесу доказування, оскільки ці питання розглядаються та вирішуються слідчим суддею чи судом на засаді змагальності, що передбачає самостійне обстоювання стороною обвинувачення та стороною захисту їх правових позицій засобами, які передбачені процесуальним законодавством. З огляду на це у доктрині виник запит на наукове дослідження проблем реалізації ключових правил кримінального процесуального доказування під час розгляду слідчим суддею та судом клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Відповіддю на цей запит є монографія В. А. Завтура «Особливості доказування при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження слідчим суддею та судом: теорія і практика», яка є комплексним монографічним дослідженням багатоаспектних проблем доказування при розгляді та вирішенні слідчим суддею клопотань про застосування

заходів забезпечення кримінального провадження, вирішення яких має суттєве значення для забезпечення єдності правозастосовної практики у цьому сегменті правовідносин.

Робота містить глибокий і всебічний аналіз тих питань, які раніше не порушувалися у літературі або досліджувалися фрагментарно, зокрема: предмет доказування при розгляді та вирішенні клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження; зміст і коло презумпцій під час розгляду клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження; властивості доказів, якими сторони обґрунтовують необхідність застосування заходів забезпечення кримінального провадження; проблеми доказування при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження у судовому провадженні тощо.

Рецензоване видання є результатом плідного творчого пошуку автора, яке заслуговує високої оцінки. Монографія може успішно використовуватись для проведення подальших наукових розвідок у відповідній царині, в навчальному процесі викладачами та здобувачами вищої освіти, а також практичними працівниками під час здійснення кримінального провадження.

З наукового погляду робота є цікавою, обґрунтованою та завершеною, результати дослідження викладені послідовно й логічно. Стиль їх викладення є доступним і виразним, що дозволяє несуперечливо усвідомити їх зміст та забезпечує легкість сприйняття основних положень, висновків і пропозицій.

Зміст роботи В. А. Завтура свідчить про опрацювання автором значного обсягу літературних джерел та нормативно-правових актів, аналіз яких забезпечив достовірність результа-

тів, отриманих за підсумками дослідження. Їх наукове осмислення свідчить про те, що автор на високому рівні володіє сучасною методологією наукового пізнання проблем теорії та практики кримінальної процесуальної науки.

Доволі цікавими з наукової точки зору видаються висновки науковця щодо структури локального предмета доказування при вирішенні клопотань про застосування заходів забезпечення та виокремлення у ній обов'язкових елементів: підстав та умов (загальних та спеціальних) застосування заходів забезпечення, а також факультативного елементу у виді додаткових обставин, що підлягають встановленню та врахуванню під час прийняття рішення слідчим суддею (с. 56). Науковою новизною характеризується пропозиція автора щодо уточнення предмета доказування та правил про розподіл тягаря доказування під час вирішення клопотань про надання тимчасового доступу до речей і документів у судовому провадженні у нормах ч. 2 ст. 333 КПК України. Науковець обґрунтовує можливість застосування тимчасового доступу до речей і документів виключно у разі, якщо сторона кримінального провадження доведе, що відповідні підстави виникли безпосередньо під час судового розгляду або існували під час досудового розслідування, проте сторона не знала чи не могла знати про їх існування (с. 186–187).

Позитивним є й те, що В. А. Завтур, формулюючи висновки та пропозиції щодо вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства України, постійно звертається до зарубіжного досвіду правового вирішення відповідних питань, зокрема законодавства європейських країн, а також наводить при-

клади позитивних законодавчих перетворень у країнах пострадянського простору.

Водночас робота, як і будь-яке дослідження такого рівня, містить положення, які за своїм характером є дискусійними. Так, зокрема, автор обґрунтовує необхідність розширення повноважень слідчого судді щодо визначення допустимості доказів під час розгляду та вирішення клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження та пропонує наділити його повноваженнями щодо відкладення судового розгляду відповідного клопотання з цією метою (с. 141). З цього приводу слід зазначити, що питання про визнання доказів недопустимими слідчим суддею є дискусійним, оскільки законодавець на нормативному рівні (ч. 4 ст. 87 КПК України) закріплює можливість визнання доказів недопустимими під час судового розгляду. Тому виникає питання про преюдиційну силу рішення слідчого судді для подальшого розгляду кримінального провадження в суді першої інстанції.

Поряд із цим, такі зауваження мають характер побажань, виражають власні наукові погляди рецензента та жодним чином не впливають на позитивну оцінку роботи.

Насамкінець слід зазначити, що рецензована монографія В. А. Завтура «Особливості доказування при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження слідчим суддею та судом: теорія і практика» цілком відповідає вимогам, що висуваються до наукових видань такого рівня, є актуальною та своєчасною науковою працею, яка розв'язує важливу наукову проблему, має високу теоретичну та практичну цінність.

*Рецензія: надійшла до редакції 17.12.2020
прийнята до друку 16.02.2021*

*The review: is received 17.12.2020
is accepted 16.02.2021*